

MỤC LỤC :

* Tình hình cây trồng biến đổi gen trên Thế giới	01
* Trung Quốc xây dựng dự án đánh giá và kiểm tra sinh vật biến đổi gen	03
* Bộ nông nghiệp Hoa Kỳ trưng cầu dân ý dự thảo báo cáo phân tích tác động môi trường của cỏ (linh lăng) ALFALFA biến đổi gen	03
* Hoạt động dự án NBF tại Việt Nam	04
* Thúc đẩy sự tham gia của cộng đồng và tiếp cận thông tin liên quan đến GMO: kinh nghiệm và bài học trong khuôn khổ công ước AARHUS	07

TÌNH HÌNH CÂY TRỒNG BIẾN ĐỔI GEN TRÊN THẾ GIỚI TÓM TẮT HIỆN TRẠNG CÂY TRỒNG BIẾN ĐỔI GEN ĐƯỢC THƯƠNG MẠI HOÁ TRÊN THẾ GIỚI NĂM 2009

CÁC ĐIỂM CHÍNH TRONG NĂM 2009

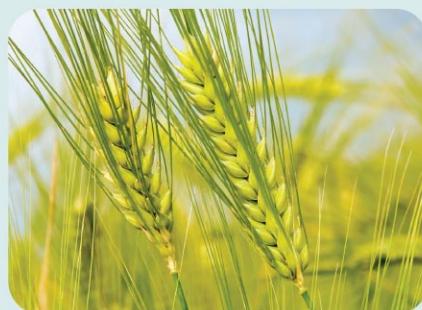
Trong năm 2009 đã có 14 triệu nông dân canh tác cây trồng biến đổi gen trên tổng diện tích 134 triệu ha ở 25 quốc gia khác nhau, tăng 7% so với năm 2008. Đáng lưu ý là 90% số nông dân canh tác cây trồng biến đổi gen (từ 13 triệu đến 14 triệu người) là những nông dân nghèo ở các nước đang phát triển.

Diện tích canh tác cây trồng biến đổi gen theo tính trạng đạt 180 triệu ha, tăng hơn 14 triệu ha so với năm 2008. Tám quốc gia trong tổng số 11 quốc gia trồng cây đa tính trạng là các quốc gia đang phát triển.

Brazil vượt qua Argentina và trở thành quốc gia phát triển cây trồng biến đổi gen lớn thứ hai trên thế giới. Diện tích canh tác của Brazil tăng 35% so với năm 2008 từ 5,6 triệu ha trong năm 2008 lên 21,4 triệu ha trong năm 2009. Đây là tốc độ tăng trưởng cao nhất trên thế giới trong năm 2009.

Vương quốc Burkina Faso có diện tích trồng bông biến đổi gen tăng từ 8.500 ha lên gần 115.000 ha với tỷ lệ tăng từ 2% lên 29% so với tổng diện tích trồng bông của quốc gia. Ở Nam Phi tỷ lệ diện tích trồng ngô Bt (ngô mang tính trạng kháng sâu bệnh) tăng 17%, đạt 2,1 triệu ha và ở Ai Cập tăng 15% đạt 1.000 ha.

Tại Ấn Độ, trong năm 2009, tỷ lệ ứng dụng công nghệ sinh học trong cây trồng là 87% với 5,6 triệu nông dân canh tác cây trồng biến đổi gen. Trong đó, diện tích canh tác bông Bt đạt 8,4 triệu ha, doanh thu từ bông Bt đã đạt 1,8 tỷ Đô la Mỹ và lượng thuốc trừ sâu đã giảm một nửa.

Số lượng các quốc gia trong Liên minh Châu Âu (EU) giảm từ bảy nước xuống còn sáu nước, Đức đã ngừng việc trồng cây biến đổi gen, với tổng diện tích cây trồng biến đổi gen là 94.750 ha, giảm từ 107.719 ha trong năm 2008. Diện tích canh tác ngô Bt của Tây Ban Nha chiếm 80% tổng diện tích ngô Bt của Liên minh Châu Âu trong năm 2009 và duy trì tốc độ ứng dụng cây trồng biến đổi gen ở tỷ lệ 22% so với năm ngoái.

Như vậy, trong năm 2009, tám quốc gia dẫn đầu về trồng cây biến đổi gen, với tỷ lệ tăng trưởng hơn 1 triệu ha, bao gồm: Hoa Kỳ (64 triệu ha), Brazil (21,4 triệu ha), Argentina (21,3 triệu ha), Ấn Độ (8,4 triệu ha), Canada (8,2 triệu ha), Trung Quốc (3,7 triệu ha), Paraguay (2,2 triệu ha), Nam Phi (2,1 triệu ha). Những quốc gia khác hiện đang trồng cây biến đổi gen bao gồm: Uruguay, Bolivia, Philippines, Úc, Burkina Faso, Tây Ban Nha, Mexico, Chile, Colombia, Honduras, Cộng hòa Séc, Bồ Đào Nha, Rumani, Phần Lan, Costa Rica, Ai Cập và Slovakia.

HƯỚNG PHÁT TRIỂN CỦA ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ SINH HỌC LẦN THỨ HAI

Lúa biến đổi gen và tính trạng chống chịu hạn đã được coi như hai yếu tố trọng tâm toàn cầu cho việc ứng dụng công nghệ sinh học tạo ra cây trồng biến đổi gen trong tương lai. Việc phát triển giống lúa kháng côn trùng của Trung Quốc sẽ khởi đầu cho sự phát triển lúa biến đổi gen và các cây trồng biến đổi gen khác ở các nước đang phát triển. Giống ngô chịu hạn đang được nghiên cứu và dự kiến sẽ phát triển rộng ở Hoa Kỳ vào năm 2012 và tại bán đảo sa mạc Sahara của Châu Phi vào năm 2017.

Một trong những điểm nổi bật khác dẫn tới làn sóng áp dụng công nghệ sinh học lần thứ hai trong năm 2009 bao gồm việc phê chuẩn ngô SmartStax, một giống ngô biến đổi tính trạng có chứa 8 gen khác nhau đối với tính kháng côn trùng và thuốc trừ cỏ, hiện đang được trồng ở Hoa Kỳ và Canada. Đầu tương RoundupReady2 YieldTM là sản phẩm đầu tiên được tạo ra sử dụng kỹ thuật mới cho phép chuyển gen hiệu quả, và có tác động trực tiếp đến sản lượng.

Tổ chức Quốc tế cung cấp dịch vụ về những ứng dụng Công nghệ sinh học trong nông nghiệp trên thế giới (ISAAA) dự đoán việc gia tăng ứng dụng trong tương lai sẽ thể hiện ở một số điểm như sau:

- Gia tăng đáng kể diện tích trồng bông, ngô và đậu tương biến đổi gen ở Brasil.
- Thương mại hóa bông Bt vào năm 2010 ở Pakistan, quốc gia có tốc độ tăng trưởng bông lớn thứ tư trên thế giới.
- Gia tăng bông Bt ở Burkina Faso với tiềm năng ứng

dụng trồng bông biến đổi gen và/hoặc ngô ở các quốc gia Châu Phi khác như Malawi, Kenya, Uganda, and Mali.

- Ứng dụng lúa vàng ở Philippines vào năm 2012 và Bangladesh, Ấn Độ trước năm 2015.

Một số cây trồng biến đổi gen khác có diện tích canh tác nhỏ hơn cũng đang chờ được phê duyệt vào năm 2015, bao gồm khoai tây kháng bệnh và sâu hại, mía với tính trạng nông học và chất lượng, chuối kháng bệnh. Tính tới thời điểm này, lúa mì là cây trồng chính không được phê chuẩn tính trạng biến đổi gen. Dự kiến trong 5 năm nữa, chính sách về cây trồng biến đổi gen ngày càng được củng cố và gia tăng trên toàn cầu, Trung Quốc có thể là quốc gia đầu tiên phê chuẩn lúa mì chuyển gen. Một số tính trạng như kháng bệnh cũng được nghiên cứu kỹ trong khi đó tính trạng hạn chế này chồi và các tính trạng tăng cường chất lượng hiện đang được khảo nghiệm đồng ruộng tại quốc gia này. Sự tham gia của công chúng ở Trung Quốc trong áp dụng công nghệ sinh học và quá trình tạo ra cây trồng biến đổi gen là nhiều nhất trên thế giới.

Tổ chức ISAAA hy vọng chỉ vào năm 2015, số lượng người nông dân canh tác cây trồng biến đổi gen trên toàn cầu sẽ đạt hơn 20 triệu người ở 40 quốc gia, diện tích canh tác đạt 200 triệu ha.

(Để biết thêm thông tin chi tiết về báo cáo số 41 xin tham khảo tại địa chỉ trang web: www.isaaa.org/)

TRUNG QUỐC XÂY DỰNG DỰ ÁN ĐÁNH GIÁ VÀ KIỂM TRA SINH VẬT BIẾN ĐỔI GEN

Bộ Nông nghiệp Trung quốc (MOA) đã có dự án xây dựng một trung tâm công nghệ cao giữ vai trò chủ chốt của nhà nước trong việc đánh giá và kiểm tra vấn đề an toàn các sinh vật biến đổi gen. Dự án đã được sự chấp thuận của Ủy ban cải cách và phát triển quốc gia và chính thức ra mắt vào ngày 29 tháng 10 năm 2009 tại Bắc Kinh, Trung Quốc, kế hoạch triển khai dự án sẽ bắt đầu vào tháng 12 năm 2012. Đồng thời, trung tâm công nghệ cao cũng là nơi đào tạo, nâng cao năng lực cán bộ, hỗ trợ kỹ thuật phục vụ quản lý an toàn sinh học và đảm bảo sự phát triển của ngành công nghiệp công nghệ sinh học.

Trung tâm sẽ bao gồm một đơn vị khảo nghiệm các mẫu cây trồng, có trụ sở được đặt tại Bắc Kinh. Hoạt động của trung tâm sẽ chủ yếu tập trung vào đánh giá an toàn của các sinh vật biến đổi gen trong nông nghiệp; Phổ biến quy trình và tiêu chuẩn về quản lý an toàn sinh học đối với sinh vật biến đổi gen trong nông nghiệp, bao gồm các tiêu chuẩn kỹ thuật, quản lý, tiêu chuẩn hóa, kiểm tra, nhận dạng và giám sát các thành phần sản phẩm nông nghiệp biến đổi gen; Hợp tác quốc tế. Ngoài ra, trung tâm sẽ cung cấp hỗ trợ kỹ thuật và dịch vụ tư vấn về các quy định về an toàn đối với các sinh vật biến đổi gen trong nông nghiệp.

Nguồn: <http://www.agbiotech.com.vn>

BỘ NÔNG NGHIỆP HOA KỲ TRUNG CẦU DÂN Ý DỰ THẢO BÁO CÁO PHÂN TÍCH TÁC ĐỘNG MÔI TRƯỜNG CỦA CỎ LINH LĂNG (ALFALFA) BIẾN ĐỔI GEN

Ngày 14 tháng 12 năm 2009, tại thủ đô Washington, Cơ quan kiểm dịch Động thực vật (APHIS) của Bộ Nông nghiệp Hoa Kỳ đã công bố dự thảo báo cáo tác động môi trường đánh giá các tác động tiềm ẩn đối với môi trường nhằm bãi bỏ quy định đối với giống cỏ alfalfa biến đổi gen, một loại cỏ có tính trạng kháng thuốc diệt cỏ, có tên thương mại là Roundup. Giống cỏ alfalfa biến đổi gen này được biết đến là cỏ alfalfa Roundup Ready (RR).

Trong dự thảo báo cáo này, APHIS xem xét 2 khía cạnh: loại bỏ sự kiểm soát đối với 2 giống cỏ alfalfa RR, hoặc duy trì hiện trạng kiểm soát đối với giống cỏ này. APHIS cũng đã phân tích 2 khía cạnh đó trên cơ sở xem xét các tác động của giống cỏ này đối với môi trường, kinh tế xã hội, cũng như sức khỏe con người và sự an toàn.

Trước đó APHIS đã quy định kiểm soát đối với 2 giống cỏ alfalfa RR (J101 và J163) vào năm 2005. APHIS đã xây dựng dự thảo báo cáo theo phán quyết tòa án quận của bang California năm 2007. Tòa án đã không phủ nhận kết luận của APHIS năm 2005 về độ an toàn cho mục đích sử dụng làm thực phẩm và thức ăn chăn nuôi gia súc của giống cỏ alfalfa RR, nhưng cho rằng APHIS không đủ tài liệu minh chứng thuyết phục cho kết luận của mình.

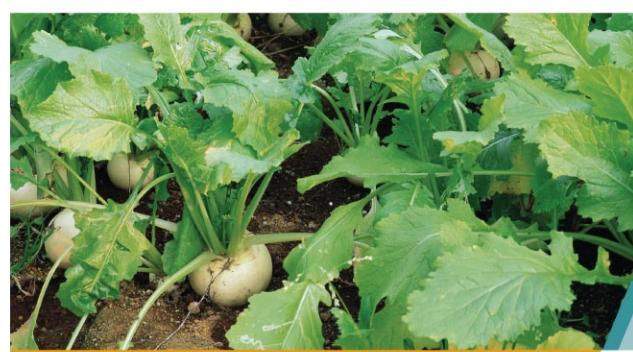
Chính vì vậy APHIS đang trưng cầu dân ý cho bản dự thảo báo cáo này và xem xét tất cả các ý kiến đóng góp trước khi hoàn thiện bản báo cáo và đưa ra bất cứ kết luận nào quy định tình trạng đối với giống cỏ alfalfa. Thời gian lấy ý kiến

là 60 ngày kể từ ngày đăng trên công báo ngày 18 tháng 12 năm 2009. Cơ quan APHIS đã kết luận sơ bộ ban đầu rằng không có tác động đáng kể nào đối với sức khỏe con người và môi trường, do đó bãi bỏ lệnh kiểm soát đối với giống cỏ alfalfa RR.

Để lấy ý kiến, phúc đáp phản hồi từ các thành viên của nhóm cộng đồng, APHIS đã lập kế hoạch tổ chức 4 cuộc họp cộng đồng. Địa điểm và thời gian họp cụ thể sẽ được đăng trên công báo của liên bang, trên trang web của APHIS và thông báo trên các thông cáo báo chí.

Nếu được phê duyệt, các giống cỏ alfalfa có thể được tự do vận chuyển và trồng mà không cần xin phép hoặc chịu sự giám sát khác của APHIS. APHIS cho biết sẽ xem xét tất cả các ý kiến nhận được trước khi ra quyết định.

Nguồn: <http://www.aphis.usda.gov/newsroom/content/2009/12/alfalfa.shtml>

HOẠT ĐỘNG DỰ ÁN NBF TẠI VIỆT NAM

LỄ MÍT TỊNH CHÀO MỪNG NGÀY LUẬT ĐA DẠNG SINH HỌC CHÍNH THỨC CÓ HIỆU LỰC

Ngày 1 tháng 7 năm 2009, trong khuôn khổ dự án NBF, Cục Bảo tồn đa dạng sinh học phối hợp với Vụ Thi đua Khen thưởng, Bộ Tài nguyên và Môi trường đã tổ chức Lễ mít tinh chào mừng ngày Luật Đa dạng sinh học chính thức có hiệu lực. Ông Nguyễn Xuân Cường, Thứ trưởng Bộ Tài nguyên và Môi trường đã phát biểu khai mạc buổi lễ, nhấn mạnh tầm quan trọng và ý nghĩa của việc triển khai Luật Đa dạng sinh học đối với công tác bảo vệ môi trường xanh ở Việt Nam. Tham dự buổi lễ này có đại diện của Văn phòng Quốc hội, Văn phòng Chính phủ, đại diện của các Bộ, ngành quản lý liên quan, các Viện nghiên cứu khoa học, các trường Đại học trên phạm vi Hà nội, các tổ chức quốc tế tại Việt Nam, đồng bào báo chí cũng đã quan tâm tham dự và đưa tin về buổi lễ này.

Trong buổi lễ một số cá nhân, tập thể đã được trao tặng bằng khen nhằm tôn vinh những người đã có công trong quá trình xây dựng, hoàn thiện dự thảo Luật Đa dạng sinh

học, góp phần giúp Luật Đa dạng sinh học được phê duyệt nhanh chóng. Tiếp theo các hoạt động đánh dấu ngày Luật Đa dạng sinh học có hiệu lực là buổi giao lưu học thuật với mục tiêu giới thiệu về Luật Đa dạng sinh học, tầm quan trọng đối với công tác bảo tồn đa dạng sinh học ở Việt Nam và chương trình triển khai Luật tại Việt Nam trong giai đoạn từ năm 2010 đến 2015.

TẬP HUẤN GIÁM SÁT VÀ ĐÁM BẢO CHẤT LƯỢNG TRONG NHẬN DẠNG SINH VẬT BIẾN ĐỔI GEN TẠI THÀNH PHỐ HUẾ

Ngày 16 và ngày 17 tháng 7 năm 2009, tại Thành phố Huế, Cục Bảo tồn đa dạng sinh học phối hợp với Viện Tài nguyên, Môi trường và Công nghệ sinh học - Đại học Huế đã tổ chức lớp tập huấn về giám sát và đảm bảo chất lượng trong nhận dạng sinh vật biến đổi gen. Tham gia buổi tập huấn này có hơn 50 đại biểu là đại diện của các cơ quan quản lý, viện nghiên cứu, trong đó có Viện Tài nguyên Môi trường và Công nghệ sinh học, Trung tâm Công nghệ sinh học ứng dụng, các Sở ban ngành địa phương và Phòng cảnh sát môi trường các tỉnh thuộc khu vực miền Trung.

Qua buổi tập huấn này, các đại biểu đã tiếp thu nhiều kiến thức bổ ích về các nguyên tắc cơ bản của công nghệ sinh học, trực tiếp thực hành các thao tác kỹ thuật biến đổi gen trong việc giám sát và nhận dạng sinh vật biến đổi gen. Bên cạnh đó, các đại biểu cũng đã chia sẻ những khó khăn, thuận lợi và đề xuất các phương án trong quản lý và giám sát sinh vật biến đổi gen tại địa phương và lĩnh vực công tác của mình. Chính vì vậy, nhận thức của các đại biểu về tầm quan trọng của công tác quản lý an toàn sinh

Ông Nguyễn Xuân Cường, Thứ trưởng Bộ Tài nguyên và Môi trường phát biểu khai mạc buổi lễ

học được nâng cao, góp phần áp dụng thành công trong mỗi ngành nghề trong xã hội.

HOẠT ĐỘNG NÂNG CAO NHẬN THỨC VỀ QUẢN LÝ AN TOÀN SINH HỌC TẠI THÀNH PHỐ HUẾ

Ngày 18 tháng 7 năm 2009, cũng tại thành phố Huế, Cục Bảo tồn đa dạng sinh học đã tổ chức hội thảo nâng cao nhận thức về quản lý an toàn sinh học cho hơn 60 đại biểu là đại diện của các cơ quan quản lý, viện nghiên cứu của khu vực Miền Trung, bao gồm có Viện Tài nguyên Môi trường và Công nghệ sinh học, Trung tâm Công nghệ sinh học ứng dụng, Đại học Nông Lâm Huế, Đại học Huế, các Sở ban ngành địa phương, Phòng cảnh sát môi trường các tỉnh.

Các đại biểu đã được cung cấp những kiến thức chung về công nghệ sinh học và sinh vật biến đổi gen, cũng như tổng quan về quản lý an toàn sinh học trên thế giới và của Việt Nam. Tại Hội thảo này, Bà Hoàng Thị Thanh Nhàn, đại diện cho Cục Bảo tồn đa dạng sinh học, đã trình bày dự thảo Nghị định của Chính phủ về quản lý an toàn sinh học đối với sinh vật biến đổi gen, sản phẩm của sinh vật biến đổi gen. Các đại biểu đã đóng góp tích cực cho dự thảo Nghị định giúp cho việc điều chỉnh, hoàn thiện và trình Chính phủ trong năm 2009.

HỘI NGHỊ QUỐC GIA VỀ SINH VẬT BIẾN ĐỔI GEN VÀ QUẢN LÝ AN TOÀN SINH HỌC

Nhằm cung cấp và trao đổi thông tin, kinh nghiệm về tình hình nghiên cứu, phát triển sinh vật biến đổi gen ở Việt Nam, ngày 28 tháng 08 năm 2009, Cục Bảo tồn đa dạng sinh học phối hợp với Viện Công nghệ sinh học đã tổ chức “Hội nghị Quốc gia về sinh vật biến đổi gen và quản lý an

toàn sinh học” tại khách sạn Hilton, Hà Nội. Hội nghị này còn có sự hỗ trợ từ Tổ chức Hợp tác Quốc tế của Nhật Bản tại Việt Nam (JICA). Tham dự Hội nghị có hơn 170 đại biểu đại diện cho các Bộ, ban ngành, trường Đại học, Viện nghiên cứu tại Trung ương và địa phương như Văn phòng Chính phủ, Bộ Tài nguyên và Môi trường, Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn, Bộ Khoa học và Công nghệ, Bộ Công thương, Bộ Y tế, Tổng cục Hải quan, Cảnh sát môi trường, các Viện nghiên cứu và trường Đại học, các tổ chức Quốc tế tại Hà Nội, các cơ quan báo chí.

Hội nghị quốc gia là một diễn đàn cho việc trao đổi thông tin, kinh nghiệm trong nghiên cứu, phát triển công nghệ sinh học ở Việt Nam. Nội dung xuyên suốt Hội nghị là truyền tải thông điệp về tầm quan trọng của việc ứng dụng công nghệ sinh học hiện đại đặc biệt trong lĩnh vực nông nghiệp, đồng thời nhấn mạnh tính cấp thiết của công tác quản lý những rủi ro tiềm ẩn của sinh vật biến đổi gen đối với môi trường, đa dạng sinh học và sức khỏe con người. Đây là một thách thức lớn đối với nhiều quốc gia đang phát triển trong đó có Việt Nam.

Hội nghị quốc gia về sinh vật biến đổi gen và quản lý an toàn sinh học ngày 28/8/2009 tại Hà Nội

KHẢO SÁT TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU - PHÁT TRIỂN CÔNG NGHỆ SINH HỌC VÀ QUẢN LÝ AN TOÀN SINH HỌC TẠI THÀNH PHỐ CẦN THƠ

Để tìm hiểu tình hình quản lý an toàn sinh học của khu vực này, từ ngày 21 đến ngày 24 tháng 9 năm 2009, Cục Bảo tồn đa dạng sinh học thành lập đoàn khảo sát tại Thành phố Cần Thơ. Mục đích của chuyến công tác nhằm tìm hiểu về tình hình nghiên cứu và công tác quản lý liên quan đến sinh vật biến đổi gen trong bối cảnh Nghị định về quản lý an toàn sinh học đang được trình Chính phủ xem xét và phê duyệt. Trong chuyến công tác, đoàn đã có cuộc gặp và trao đổi với đại diện của Viện lúa Đồng bằng sông Cửu Long, Trường Đại học Cần Thơ, Sở Tài nguyên và Môi trường, Sở Công thương, Sở Khoa học và Công nghệ và Sở Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn tỉnh Cần Thơ.

Các đề tài nghiên cứu về công nghệ sinh học mới chỉ dừng ở mức độ nghiên cứu trong phòng thí nghiệm. Riêng đối với đề tài nghiên cứu tạo lúa chuyển gen giàu vitamin A (hay còn gọi là gạo vàng) được thực hiện tại Viện lúa đồng bằng sông Cửu Long, từ những năm đầu thập kỷ 90, đề tài nghiên cứu đã thu hút được đầu tư của quốc tế; nêu đến nay, sau một thời gian dài nghiên cứu trong phòng thí nghiệm, giống lúa vàng đang được trồng thử nghiệm trong nhà lưới. Qua đây đại diện của Viện Lúa đồng bằng sông Cửu Long cũng kiến nghị các cơ quan quản lý mau chóng xây dựng và cung cấp hành lang pháp lý để tạo thuận lợi cho các hoạt động nghiên cứu được mở rộng hơn như khảo nghiệm ở quy mô diện hẹp, diện rộng...

Trong công tác đào tạo ngành công nghệ sinh học, trường Đại học Cần Thơ đã chú trọng phát triển cơ sở hạ tầng và các điều kiện thực hành cho sinh viên, học sinh trong phòng thí nghiệm nghiên cứu. Bên cạnh đó, nhà trường cũng tăng cường các hoạt động hợp tác quốc tế trong giảng dạy và đào tạo. Vấn đề quản lý an toàn sinh học đối với sinh vật biến đổi gen còn là vấn đề mới của trường, vì vậy Cục Bảo tồn đa dạng sinh học và trường sẽ mở rộng hợp tác trong lĩnh vực xây dựng tài liệu an toàn sinh học phục vụ công tác giảng dạy và đào tạo trong thời gian tới.

Đối với công tác quản lý an toàn sinh học ở Cần Thơ, đại diện của các Sở, ban, ngành địa phương cho biết đây là vấn đề khá mới mẻ, do vậy việc tăng cường năng lực cho đội ngũ cán bộ là cấp thiết; các hình thức trao đổi thông tin, nâng cao hiểu biết có thể thông qua tập huấn, đào tạo, cung cấp tài liệu và thông tin cập nhật có liên quan.

KHẢO SÁT TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU VÀ PHÁT TRIỂN CÂY TRỒNG BIẾN ĐỔI GEN, HIỆN TRẠNG QUẢN LÝ AN TOÀN SINH HỌC TỈNH NINH THUẬN

Đoàn công tác làm việc với Viện Nghiên cứu và phát triển Bông Nha Hổ, Ninh Thuận

Trong khuôn khổ dự án NBF, Cục Bảo tồn đa dạng sinh học đã tiến hành khảo sát tại Ninh Thuận từ ngày 8 đến ngày 12 tháng 11 năm 2009. Mục tiêu chuyến khảo sát nhằm tìm hiểu hiện trạng nghiên cứu và phát triển cây trồng biến đổi gen và tình hình quản lý an toàn sinh học ở tỉnh Ninh Thuận. Trong chuyến công tác này, đoàn đã các buổi làm việc với lãnh đạo và các cán bộ của Viện Nghiên cứu và Phát triển Bông Nha Hổ để tìm hiểu hiện trạng tạo giống, chọn giống và sử dụng giống bông chuyển gen tại Việt Nam.

Viện là đơn vị có đóng góp lớn trong phát triển cây bông ở Việt Nam. Giống bông chuyển gen nghiên cứu bao gồm bông kháng rầy, sâu bệnh và kháng thuốc diệt cỏ. Các chương trình nghiên cứu bông đang được tiến hành tại phòng thí nghiệm, nhà lưới và khảo nghiệm ngoài đồng ruộng. Một số đề xuất được đưa ra qua buổi làm việc tập trung một số ý chính như sau:

- Tập trung đầu tư nguồn lực cho Viện để nghiên cứu và phát triển cây bông;
- Tạo điều kiện cho Viện tham gia vào mạng lưới cơ sở khảo nghiệm an toàn, tham gia các diễn đàn quốc tế có liên quan để tiếp cận và chia sẻ kinh nghiệm nghiên cứu, phát triển công nghệ sinh học hiện đại.
- Tiếp cận các chính sách quản lý an toàn sinh vật biến đổi gen; Chủ động xây dựng kế hoạch triển khai cụ thể và đăng ký với cơ quan quản lý về vấn đề sinh vật biến đổi gen.

CUỘC HỌP ĐIỀU PHỐI VIÊN QUỐC TẾ DỰ ÁN NBF LẦN THỨ TƯ TẠI MOLDOVA

Đoàn đại biểu các nước tham gia cuộc họp
Điều phối viên Quốc tế dự án NBF lần thứ tư tại Moldova

Trong 05 ngày từ 01 đến 04 tháng 12 năm 2009, UNEP đã tổ chức cuộc họp Điều phối viên quốc tế Dự án NBF lần thứ 4 tại Chisinau, Moldova. Cuộc họp có sự tham dự của 11 quốc gia đến từ các khu vực Châu Phi, Đông Âu và Đông Nam Á. Tham dự cuộc họp lần này, Việt Nam có 03 đại diện là Bà Lê Thanh Bình – Quyền Cục trưởng Cục Bảo tồn đa dạng sinh học – Giám đốc Dự án NBF, Bà Hoàng Thị Thanh Nhàn – Điều phối viên Dự án và Bà Tạ Thị Kiều Anh – Thư ký Dự án NBF. Tại cuộc họp, các quốc gia đã chia sẻ kinh nghiệm trong quá trình thực hiện Khung quốc gia về an toàn sinh học cũng như các khó khăn, thách thức trong việc đáp ứng các nghĩa vụ quốc gia đối với Nghị định thư Cartagena về An toàn sinh học.

Đặc biệt, tại cuộc họp lần này, đại diện của Quỹ Môi trường toàn cầu (GEF- cơ quan tài trợ cho các Dự án về môi trường nói chung và về an toàn sinh học nói riêng) đã tổng kết pha thứ 4 của GEF và giới thiệu về tiến trình đàm phán xây dựng chiến lược hoạt động cho pha thứ 5 của GEF (2011-2014). Đây là cơ hội tốt cho các quốc gia muốn tiếp tục duy trì việc thực hiện các Dự án về an toàn sinh học trong giai đoạn mới.

THÚC ĐẨY SỰ THAM GIA CỦA CỘNG ĐỒNG VÀ TIẾP CẬN THÔNG TIN LIÊN QUAN ĐẾN GMO: KINH NGHIỆM VÀ BÀI HỌC TRONG KHÔNG KHÔNG CÔNG ƯỚC AARHUS

Công ước Aarhus là Công ước của Hội đồng kinh tế Châu Âu và khối Liên hợp quốc (UNECE) về việc tiếp cận thông tin, sự tham gia của cộng đồng và tiếp cận về luật pháp liên quan đến các vấn đề môi trường. Công ước này đã có hiệu lực vào tháng 10 năm 2001 và có 42 nước tham gia là thành viên, trong đó 41 nước là thuộc khu vực UNECE (bao gồm Trung Á, Hoa Kỳ và Canada) và Cộng đồng Châu Âu.

Công ước Aarhus nhấn mạnh quyền công chúng tiếp cận thông tin về sinh vật biến đổi gen (GMO) và tham gia vào việc ra quyết định liên quan đến GMO. Cụ thể, thông tin về GMO trong Công ước bao gồm định nghĩa của Công ước về "thông tin môi trường" và mỗi nước thành viên tham gia được yêu cầu phải tuân thủ các nguyên tắc sao cho phù hợp và khả thi theo điều kiện thực tế từng nước. Sự tham gia của cộng đồng trong Công ước bao hàm những yêu cầu đối với việc cấp phép cho việc phóng thích có chủ đích GMO vào môi trường.

Tại kỳ họp lần thứ hai (Almaty, Kazakhstan, 25-27 tháng 5 năm 2005), cuộc họp giữa các bên tham gia Công ước Aarhus đã thông qua bản Công ước có chỉnh sửa. Sau khi nội dung chỉnh sửa Công ước này có hiệu lực, các thành viên tham gia sẽ phải cung cấp thông tin chính xác và đầy đủ về các quyết định liên quan đến việc phóng thích có chủ đích GMO vào môi trường và đưa GMO ra thị trường; đồng thời đảm bảo sự tham gia của công chúng trong quá trình ra quyết định. Bản chỉnh sửa sẽ có hiệu lực sau khi có ¾ các bên tham gia Công ước phê chuẩn, tương đương với ít nhất 30 nước tham gia Công ước phê chuẩn bản Công ước điều chỉnh. Tính đến thời điểm hiện tại đã có 22 nước thành viên đã phê chuẩn bản chỉnh sửa.

Trước khi thông qua Bản chỉnh sửa Công ước, tại kỳ họp lần thứ nhất ở thành phố Lucca, Italy, từ ngày 21-23 tháng 10 năm 2002, cuộc họp giữa các bên tham gia Công ước Aarhus đã phê chuẩn Hướng dẫn tiếp cận thông tin, sự tham gia của công chúng và tiếp cận luật pháp liên quan đến GMO. Hướng dẫn Lucca này đưa ra những hướng dẫn nhằm áp dụng cụ thể các điều khoản của Công ước và xây dựng Khung luật pháp quốc gia phù hợp về GMO. Hướng dẫn này nhằm thúc đẩy việc ra quyết định minh bạch, hiệu quả và công khai về các hoạt động liên quan đến GMO; thúc đẩy việc giáo dục, nâng cao nhận thức và sự tham gia của cộng đồng vào việc ra những quyết định đó. Trong các cuộc họp giữa các bên tham gia, mỗi thành viên phải trình bày báo cáo quốc gia về việc thực hiện Công ước. Trong đó, các yêu cầu về việc tiếp cận thông tin bao gồm:

- Các thực phẩm và nguyên vật liệu của thực phẩm có chứa GMO hoặc thành phần của chúng phải được dán nhãn.
- Bộ Môi trường, phối hợp với các Bộ khác, thiết lập trang thông tin điện tử để trả lời các câu hỏi thường gặp về GMO, cung cấp các thông tin về các quy định hiện hành, các hoạt động khảo nghiệm và thương mại hóa đang và sẽ diễn ra trong thời gian tới.
- Các thông báo lấy ý kiến công chúng về hoạt động phóng thích và thương mại hóa GMO được đăng tải trên báo quốc gia, trang thông tin điện tử của cơ quan bảo vệ môi trường. Thông tin về toàn bộ quá trình hoạt động được yêu cầu công bố, ngoại trừ những thông tin bảo mật.
- Thông tin về vị trí những cánh đồng trồng cây trồng biến đổi gen cần được công bố trên mạng internet.
- Cơ quan bảo vệ môi trường cần thiết lập hồ sơ đăng ký phê

duyệt các hoạt động phóng thích và thương mại hóa GMO, bao gồm tên, địa chỉ của người nộp đơn, mô tả GMO, mục đích và địa điểm phóng thích, tóm tắt kết quả đánh giá rủi ro, đánh giá của Bộ Môi trường các trường hợp cụ thể và phê chuẩn.

- Bất cứ cá nhân nào chịu ảnh hưởng do sự cố trong phóng thích GMO rủi ro phải được thông báo ngay. Thông tin về sự cố, các biện pháp ứng phó đối với sự cố cũng phải được thông báo cho cộng đồng.

Các nội dung yêu cầu trong báo cáo quốc gia về sự tham gia của công chúng trong việc ra quyết định liên quan đến GMO bao gồm:

- Đối với một đơn xin khảo nghiệm, tiến trình xin tư vấn, lấy ý kiến cộng đồng được tiến hành qua internet, bảng thông tin được dán tại các cơ quan chính quyền địa phương.
- Các cuộc phóng thích được thông báo trên báo địa phương. Ủy ban tư vấn GMO quốc gia cho ý kiến về việc quyết định đối với tất cả các đơn đăng ký.
- Tiến trình đăng ký phóng thích GMO luôn luôn có sự tư vấn của cộng đồng. Sự tư vấn này cần được thực hiện trước khi đưa ra bất cứ quyết định nào. Sự tư vấn này đảm bảo cho cộng đồng nói chung và đặc biệt là các nhóm liên quan được quyền tiếp cận thông tin phù hợp, có cơ hội thực sự đóng góp ý kiến.
- Cơ quan có trách nhiệm quản lý an toàn sinh học về GMO và các sản phẩm có nguồn gốc từ GMO cần cung cấp tài liệu để lấy ý kiến cộng đồng về GMO xin đăng ký nhập khẩu trong vòng 10 ngày kể từ ngày nhận đơn và không dưới 30 ngày. Đây là một phần của quy trình xin đăng ký nhập khẩu GMO.
- Bất cứ một tổ chức, hiệp hội, ban ngành, cá nhân nào cũng được đóng góp ý kiến về các quyết định liên quan đến GMO.
- Cuộc họp bàn luận các quyết định liên quan đến GMO được thông báo trên các tờ báo trong nước, trên các trang thông tin điện tử của cơ quan bảo vệ môi trường.
- Các ý kiến đóng góp của cộng đồng được tổng hợp thành bản ghi nhớ trình lên Bộ trưởng làm cơ sở cho việc ra quyết định của Bộ trưởng. Bản ghi nhớ được công bố trên trang thông tin điện tử của cơ quan bảo vệ môi trường.

Tháng 5 năm 2008, tại thành phố Cologne, Đức, các bên tham gia Công ước Aarhus đã tổ chức một cuộc họp nhóm chuyên gia quốc tế về chủ đề tiếp cận thông tin, sự tham gia của công chúng và tiếp cận luật pháp liên quan đến GMO. Mục tiêu của cuộc họp này là tạo ra một diễn đàn cho các quốc gia có quan tâm, các tổ chức liên chính phủ, các tổ chức phi chính phủ, các doanh nghiệp, nhà khoa học có cơ hội gặp gỡ, trao đổi thông tin, kinh nghiệm về tiếp cận thông tin, sự tham gia của công chúng và tiếp cận luật pháp liên quan đến GMO. Cuộc họp đã tập trung vào việc xác định và giải quyết các yêu cầu, thách thức, đặc biệt đối với các nước đang chuyển đổi, trong số đó có các nước Tây Âu, Caucasus và Trung Á, và các nước đang phát triển. Tài liệu cơ sở cho cuộc họp là nội dung Nghị định thư Cartagena, Công ước Aarhus, bao gồm cả bản chỉnh sửa và Hướng dẫn Lucca.

MỘT SỐ THÁCH THỨC TRONG VIỆC TIẾP CẬN THÔNG TIN BAO GỒM:

Trong thực tế, có một số sản phẩm có chứa GMO không được dán nhãn rõ ràng.

Thông tin về GMO thường không dễ hiểu, không đầy đủ và không chính xác đối với cộng đồng.

Những thông tin phù hợp về GMO có thể không được công khai vì nó được xếp nhầm vào loại thông tin bảo mật.

Phần lớn thông tin cung cấp cho cộng đồng được đăng tải trên mạng internet, nhưng ở một số nước chỉ có một tỷ lệ nhỏ dân số có thể truy cập internet hoặc các phương tiện truyền thông điện tử khác.

Hơn nữa, rào cản về ngôn ngữ, khoảng cách về trình độ văn hóa ở một số khu vực đã gây trở ngại trong việc tiếp cận thông tin qua sách báo và các phương tiện công cộng khác.

Thiếu hụt các trang thiết bị, cán bộ có trình độ chuyên môn nhận dạng GMO, giám sát và cưỡng chế việc tuân thủ.

THÁCH THỨC TRONG SỰ THAM GIA CỦA CỘNG ĐỒNG VÀO VIỆC RA QUYẾT ĐỊNH LIÊN QUAN ĐẾN GMO BAO GỒM:

Thực tế một số quốc gia không có hệ thống pháp luật cụ thể cho phép sự tham gia của cộng đồng vào việc ra quyết định.

Một số quốc gia có khung pháp luật nhưng luật và văn bản quy phạm pháp luật có hiệu lực cho việc thực hiện những yêu cầu và cơ chế quản lý pháp luật đối với sự tư vấn của cộng đồng vẫn chưa được xây dựng.

Ở một số quốc gia, cả cộng đồng và người ra quyết định đều không nhận thức được các vấn đề liên quan đến GMO. Vấn đề nâng cao nhận thức là điều kiện tiên quyết cho sự tham gia của cộng đồng có hiệu quả.

Ở rất nhiều quốc gia chỉ có một số ít người dân có thể đóng góp ý kiến qua internet nhưng không phải tất cả mọi người dân đều có thể truy cập internet.

Thông thường trong thành phần của Uỷ ban An toàn sinh học quốc gia thiêu đại diện của các tổ chức xã hội và do vậy tiến trình ra quyết định không minh bạch.

Việc xác định các ý kiến đưa ra như thế nào là một vấn đề khó, ví dụ cách thức cân bằng và cách quyết định những quan điểm nào được xem là đại diện cho cộng đồng.

Các đại biểu tham gia cuộc họp nhóm chuyên gia đã nhấn mạnh quan điểm cần thiết phải có đường lối chính trị và nguồn ngân sách cho việc thúc đẩy tiếp cận thông tin, tham gia của cộng đồng. Các đại biểu cũng rất ủng hộ sự hợp tác trong tương lai giữa Nghị định thư Cartagena và Công ước Aarhus.

Tiếp theo kết quả của cuộc họp đó, Ban thư ký Công ước Aarhus hiện đang hợp tác với Ban thư ký của Công ước Đa dạng sinh học tổ chức một hội thảo khác tiếp theo sau cuộc họp COP-MOP5 của Nghị định thư Cartagena vào tháng 10 năm 2010, tại thành phố Nagoya, Nhật Bản.

Bà Fiona Marshall, Chuyên gia môi trường, Ban thư ký Công ước Aarhus (UNECE) (trích dẫn theo Bản tin Nghị định thư An toàn sinh học -2009)

Văn phòng dự án NBF:

Phòng 508, tầng 5, số 99 Lê Duẩn, Hà Nội

ĐT: (84 4) 3 9 429 231

Fax: (84 4) 3 9 429 233